

'Wat als Facebook de Europese verkiezing zou stelen?'

'Hoe houden wij burgers via de Europese democratie zelf de touwtjes in handen', vraagt Jan Cornillie (SP.A) naar aanleiding van het recente Facebook-schandaal rond de praktijken van databedrijf Cambridge Analytica.

Mark Zuckerberg, de CEO van Facebook, hield vorige week een ongezien charme-offensief. De internetgigant kocht zelfs volle pagina's krantenpapier aan advertentieruimte om zijn excuses aan te bieden, nadat bekend was geraakt dat tussen-bedrijven Facebook-data gebruikten om Trump in 2016 de verkiezingsoverwinning te helpen bezorgen. Ook het winnende 'Leave-kamp' in het Brexit-referendum zou data hebben gekocht om gericht kiezers te beïnvloeden. Op zich is daar niets mis mee, op voorwaarde dat gebruikers daar hun akkoord voor gaven. En net daar knelt het schoentje, want dat blijkt geenszins het geval. Aanvankelijk was de verdedigingslijn van Facebook nog dat data enkel verkocht worden conform hun privacy-protocol. Maar dat kunnen ze in dit geval niet hard maken.

Wat als Facebook de Europese verkiezing zou stelen?

Deze episode legt de kwetsbaarheid van verkiezingen voor beïnvloeding via sociale media bloot. We moeten er voorzichtigheidshalve van uitgaan dat ook de volgende verkiezingen in Europa op die manier beïnvloed zullen worden. Ook zonder ons akkoord. Maar dat is niet alles, want wat als Facebook er ook zelf belang bij heeft om de - vooral Europese - verkiezingen te beïnvloeden?

Het Europees parlement is in snel tempo de privacy-regels aan het aanscherpen. En in de schoot van de Europese Commissie is een digitale taks in de maak waardoor internetreuzen, zoals onder meer Facebook, straks ook hier eerlijke belastingen zullen moeten betalen. De zogenoemde 'Google-taks' zou een bijdrage betekenen van om en bij de 4,5 miljard euro in totaal. Zou Zuckerberg dit zomaar laten passeren?

Facebook heeft én een reden én de middelen om het draagvlak voor een assertieve EU te ondermijnen. Dus moeten we vandaag de vraag wel eens durven te stellen: wat als Facebook & co de Europese kiezers gewoon ... tegen de EU opzetten? Wat als Facebook de Europese verkiezing zou stelen? De Europese verkiezing van 2019 zijn bovendien kwetsbare verkiezingen: de kans dat er in heel Europa tegen het huidige establishment wordt gekozen is groot. Dat kan op zich een democratische uiting van ongenoegen zijn. Maar waakzaamheid is geboden als internetgiganten er hun eigen agenda op enten. Hoe houden wij burgers via de Europese democratie zelf de touwtjes in handen? Hoe laten we ons met andere woorden niet manipuleren en maken we onze keuze zelfbewust? De Nederlandse journaliste (en specialiste) **Caroline de Gruyter** hamert op de noodzaak van een Europese Facebook, naar het voorbeeld van China. Facebooks marktaandeel in China is alvast een pak kleiner dan de eigen Chinese variant. 'We

mogen niet naïef zijn', waarschuwt De Gruyter, 'enkel met data in eigen Europees beheer ruilen we het onzekere voor het zekere.'

Digitale verkiezingswaakhond

Nu lijkt mij een Europese variant van Facebook een brug te ver, toch zeker als politiek project. Facebook nog een overdoen in Europa lijkt me niet de beste optie. Maar het minste is wel dat we in de EU totale transparantie (en inzage) krijgen - als gebruiker én als regulator - van de Facebook praktijken. Zeker wanneer het voortbestaan van vrije verkiezingen én de Europese democratie er zelf mee gemoeid zijn. Op een dik jaar van de Europese verkiezingen gebeurt dat beter gisteren dan morgen, want anders zullen we sowieso achter de feiten aanhollen.

Naar analogie van fysieke waarnemers die we uitsuren om toe te kijken op de eerlijke gang van zaken tijdens verkiezingen, stel ik daarom een Europese digitale verkiezingswaakhond voor met digitale verkiezingswaarnemers. Ja, een waakhond die de eerlijke gang van zaken op de sociale media-netwerken monitort en toekijkt op onregelmatigheden die de stembusgang op een dubieuze manier beïnvloeden. Daartoe moet de waakhond kunnen toekijken op de vermelding van de oorsprong van boodschappen en transparantie brengen rond het betaald verspreiden en targeten van boodschappen.

Tot slot nog dit: de voorbije jaren heb ik in mijn columns en blogs steeds gehamerd op de feiten. Dit stuk is niet gebaseerd op feiten, maar is doelbewust speculatie. Ik weet niet of Facebook de verkiezingen in Europa wil beïnvloeden of dat al aan het doen is. Maar we weten ondertussen wel dat Facebook dat kan zonder dat we het weten. Dus de vraag is vanaf nu omgekeerd: wie kan met feiten weerleggen dat het onmogelijk wordt voor Facebook om de Europese verkiezing te stelen, als Mark Zuckerberg dat zou willen?

